

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 60.— K
pol leta . . . 30.— "
četrt leta . . . 15.— "
posamezna številka po K 120.

Za reklamne notice, pojasnila, poslane, razpisne službe je plačati po 60 vin za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostojne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja ovzračanja od peti vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima z članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

Vodja poverjeništva za uk in bogočastje — slovenskemu učiteljstvu.

Novoimenovani vodja poverjeništva za uk in bogočastje na deželni vladi za Slovenijo svetnik dr. Fran Skabernè, je pred nekaj dnevi naslovil na poverjeništvo UJU v Ljubljani, v roko tovariša Luke Jelenca pismo, v katerem poda vrsto smernic za šolsko, kakor tudi izvenšolsko delovanje slovenskega učiteljstva. Ker obsega pismo toliko lepih misli in ker je izredna želja g. poverjenika, da izve za nje vsebino vse članstvo naše organizacije širom domovine, priobčujemo ga potom našega stanovskega glasila. Pismo slove:

Kot tačasni vodja poverjeništva za uk in bogočastje na deželni vladi za Slovenijo čutim živo in nujno potrebo, da organizacijo, ki ji načeljuje Vi, izpregovorim nekoliko odkritosrčnih besed.

Ta pot se mi zdi umestnejša in uspešnejša, nego da bi se posluževal naredb ali ukazov, ker sem mnenja, da naj vlada med učno upravo in učiteljsko organizacijo sodeluje in iz nje izvira oča sodelavnost, kar je utemeljeno v našem demokratičnem mišljenju in v naši želji, da z združenimi močmi služimo skupnim smotrom: povzdici in napredku vse narodove kulture!

Preverjen sem, da izvršuje učiteljstvo svoje prave poklicne dolžnosti pri pouku in vzgoji v šoli v polni meri. Tako je delovalo prej v težkih razmerah, tem bolj deluje sedaj, ker ve, da vzgoja in učni mladino v svobodni državi, ki skrbi za popolno materialno stanje svojega učiteljstva. Država učiteljstvo brezpogojno potrebuje, zato dela v lastnem interesu, ker ravnaje želje in potrebe učiteljstva. S tem dosega prvi pogoj vsesplošnemu delovanju: stanovsko zadovoljnost.

Vse, kar stori danes učiteljstvo za šolo, stori tudi za državo, za svoto državo. Zato pa prešinjati ves vzgojni pouk ideja našega narodnega in državnega edinstva — izkratka: državna misel! Ta-

ka vzgoja prepoji naš bodoči rod s pravnim poimovanjem naše državnosti, ki bo donosno in uspešno ključevala vsem zunanjim in notranjim sovražnostim. In to bo v najodličnejši meri zasluha našega učiteljstva, ki polaga s takim svojim delovanjem v šoli trdne temelje državni bodočnosti.

Učiteljevo delovanje se pa razteza tudi izven strogo poklicnih dolžnosti na vse panoge kulturnega dela med narodom. Tako postane učitelj v resnici učitelj naroda, pravi narodni učitelj in vzgojevalec.

Ves svet je danes prežet z materializmom, učiteljstvo pa je iz prejšnje dobe žrtvovanja preneslo v sedanje čase svoje stanovske ideale. Vsako delo, ki ni strogo spojeno s poklicnim delom učiteljstva, se no možnosti posebe nagradila, ne da bi te nagrade v vsakem primeru odgovarjale storjenemu delu in draginskim razmeram.

Vzlic temu pričakujem od učiteljstva, da bo radovalno posvečalo svoje moči in zmožnosti vselej in povsod splošni blaginji v korist, koder pa kliče na delo potreba na tem ali onem poprišču splošnih državnih in narodnih interesov. Imenoma navadam obrtno- in trgovsko nadaljevalne šole, gospodinske in gospodarske (kmetijske) tečaje, občinske naprave in ustanove, ki so za splošno blaginjo naroda nujno potrebne, toda ne morejo dosežati svojih nalog, kjer se ne loti dela usposobljeno učiteljstvo. Ako materialna stran tega pouka ne ustreza zahtevam učiteljstva, ker občine, korporacije in drugi činitelji, ki vzdržujejo take naprave, nimajo sredstev, naj bo učitelju delno moralno plačilo zavest, da služi narodu in po njem državi, da si pridobiva vedno večje in odkritosrčnejše simpatije javnosti.

Kdor ljubi svojo domovino ter hoče njej v korist žrtvovati svojo moralno moč, ne da bi se materialno oškodoval, ta se ne bo plašil nobenega dela, ki koristi narodu ter dviga in utrja veljavo učiteljskega stanu med narodom. Za zelez res požrtvovalnega dela za domovino naj vam služi Nemčija, kjer vsi stanovi tekmujejo med

seboj, kako bi čimprej zacelili svojemu narodu rane vojnih grozot in pomagali svoji zemlji iz razvalin v novo življenje!

Naj spominjam tudi na to, da se je v času ko se je brinjal plebscit na Koroskem, 600 prostovolnih delavcev iz vseh avstrijskih inteligenčnih slojev posvetilo »Heimatsdienst«, ki je razpredel no plebscitnem ozemlju najživahnejšo agitacijo v našo škodo.

Mislím, da sta naš narod in naša država tudi vredna takega dela! Saj iz skupne sreče, iz skupne blaginje izvira neusahljiv studenec blaginje za vsakega posameznika.

Prosim Vas, izvolite članstvo svoje organizacije na primeren način obvestiti o vsebini tega mojega pisma ter ga vzpodbuditi s svojo uveljavljeno besedo k vztrajnemu in požrtvovalnemu delu v šoli in izven šole.

Vsi se zavedajmo, da je tako delo naša sveta patriotska dolžnost: učiteljstvo naj se na še neseže zaveda da le državo vredeč in vzdržujoč element!

Z izrazom odličnega spoštovanja
udani

Dr. Fran Skabernè.

Ne dodajmo pismu ničesar: želimo na da bi v njem izražene misli padle med slovenskim učiteljstvom na rodovitno tla!

Prosvetni program poverjeništva za uk in bogočastje v Ljubljani za proračunsko leto 1921-22.

Poverjeništvo za uk in bogočastje v Ljubljani je ob sodelovanju strokovniakov in šolnikov sestavilo za proračunsko leto 1921/22. prosvetni program, ki je za razvoj in napredek našega osnovnega meščanskega in srednjega šolstva največje važnosti, ki pa je tudi za povzročitev narodnega edinstva in državne misli odločilnega pomena.

Program se deli v dva poglavita dela: v splošno prosveto in v šolsko prosveto.

Kaj je bilo to morda higijenično, da smo po četrto stoletja dajali učencem v roke knjige, ki bi bile — kuhane v ričetu — nadomeščale vso zabelo, ker se jih je držalo milijone bacilov?

Higijena! Povsod — celo v hlevu — naziho dandanes naniho samo v šoli je ta še v marsičem nekaka pastorka!

In kolik greh je nad otrokom, da mu damo ob vstopu v nov razred v roke tako zašpehano, knjigi ne več podobno stvar, na mu s istim trenutkom ubijemo tudi že veselje do učenja!

Pa tudi čitva je treba za učence vedno novega. Za učitelja je sicer res prikladnejše, ako ima obdelovati leto za letom nespremenjena berila, ali pa je to za njegovega duha in za ves pouk zdravo, to je drago vprašanje.

Zato pa mora biti naše geslo: Učenci naj dobivajo ob vstopu v nove razrede tudi nove knjige in tudi vsebina knjige naj se čestokrat preminja.

Ideal šolske čitanke je in bo ostal perijodično izhajajoč »Šolski list« in prav gotovo je, da ga moderna šola v doglednem času tudi vpelje.

Zdaj pa imamo pred seboj dve knjigi, ki bi bili tako živo potrebni, da jih uvedemo v šolo, pa ne gre — ker sta predragi!

Splošna prosveta ustanavlja brezplačne tečaje za slovenščino za drugorodce, ki se hočejo priučiti naši materinščini, ne da bi to imelo zanje kakršnihkoli zakonitih posledic. Naučna uprava jim hoče dati priliko, da se nauče slovenščine od strokovniakov. Sedaj se morejo učiti le imovitejši sloji, ki lahko plačujejo honorarje privatnim učiteljem. Neimovitim slojem tega ni mogoče, zato hoče zanje poskrbeti država. Tečaji bodo trajali od oktobra do maja, vseh bo 9: v Ptuiju 2, v Celju 2, v Mariboru 4 in v Kočevju 1.

Brezplačni tečaj za srbohrvaščino, namenjeni predvsem uradnikom, ki se morajo seznaniti z državnim jezikom. Po učevali bodo usposobljeni učitelji od oktobra do maja po direktni metodi (spretnost v govoru in pisavi, slovnica v najnujnejšem obsegu.) Takih tečajev bo 15: v Celju 2, v Kragju 1, v Ljubljani 5, v Mariboru 3, v Novem mestu 2 in v Ptuiju 2.

V načrtu šolske prosvete je:

1. Počitniški jezikovni tečaj v Srbiji (ne v Beogradu!) za 10 srednješolskih profesorjev, posebno jezikoslovcev. Tečaj ni za začetnike, ker mu je namen povzročitev v jezikovne posebnosti. Ta tečaj bo trajal 1 mesec.

2. Deset počitniških potovalnih ustanov za srednješolske profesorje, posebno za zgodovinarje, geografje in prirodopisce, da prouče zanimivosti naše kraljevine ter spoznajo posebnosti v značaju posameznih plemen našega naroda. Udeleženci dbe nalogo, da no povratku tudi javnost seznanijo z uspehi svojih študij (pismeni referati, predavanja).

3. Počitniški jezikovni tečaj v Srbiji (zvon Beograda) za strokovne učitelje meščanskih šol (posebno iz 1. skupine) ter za učitelje ljudskih šol. Udeležencev bo 15, tečaj bo trajal 1 mesec. Prednost bodo imeli učitelji, ki že obvladajo srbohrvaščino.

4. Petdeset počitniških potovalnih ustanov, in sicer 10 za meščanskošolske, 40 za ljudskošolske učitelje, posebno za zgodovinarje, geografje, prirodopisce in učitelje petja. Naloge in prednost kakor pod 2. in 3.

Eno samo četrtno dne naj žrtvuje vsak delavec (da o imovitejših slojih ne govorim!), pa ima lahko njegov otrok obe knjigi, ki jih tudi obe v enem letu res rabi!

Samo vprašajte svoje učence, koliko imajo prihrankov! In koliko izdado za slaščice in igrače! In če ni prihrankov — majčkeno naj giblje s prsti ali postopi za delom, pa si otrok hitro sam prisluži tiste kronce za »Šol. list«.

A sedaj vam govorim in govorim, a od »Šol. lista« sem vam pa še presneto malo povedal. Res je! A tudi to je moralo v pero, ker je potrebno.

Formalna, a vendar velika napaka »Šol. lista« je njegova nejasna označba — pomanjkanje pravega naslova. Prva stopnja, prva in druga številka, druga stopnja, prva, druga in tretja številka itd. je čisto kakor nalašč, da učitelj, ki knjige ne vidi, prav gotovo seže po napadni.

Namerjalo se je izdati od vsake stopnje po 3 zvezke. Jesen, zima, pomlad in poletje. In taki bi naj bili tudi naslovi. Izšla pa sta do sedaj Črnejevo I. stopnje, prikladna 2. in 3. šolskemu letu, samo dva zvezka, Fleretova III. stopnje, odločene za 6., 7. in 8. šol. leto, tudi samo dva, in le Rapetova II. stopnja.

LISTEK

FRAN ČRNAGOJ:

Šolski list.

»Učiteljska tiskarna« je nadaljevala svoje delo od lani in je izdala »Šolskega lista« I., II. in III. stopnjo št. 2 od II. stopnje pa tudi št. 3. Prvo stopnjo je uredil Ljudevit Černež, II. stopnjo Andrej Rapè, III. stopnjo Pavel Flerè.

Čudim se pravzaprav, da do danes nisem čital še nikjer nikakega veselega pozdrava tema knjigami niti ne kake graje. Kakor bi vse spalo spanje pravičnega!

In vendar bi morali mi učitelji kar planiti nad vsako knjigo, kakor hitro zagleda svet, pa ji prerešati vsebino, da vemo, ali je vredna, da zaide v naše učilnice ali ne.

In dolžnost vsakega šolskega vodstva bi bila, da si tako knjigo takoj naroči v najmanj toliko izvodih, kolikor je učnih moči na šoli, da jo vse učiteljstvo vestno preštudira in ji izreče svojo sodbo.

To bi se bilo moralo zgoditi tembolj ob izdaji »Šol. lista«, ker imajo te knjige

namen, da nam podajo snov za bodoče šolske čitanke. Iz bogate vsebine »Šol. lista« naj se izbere končno najlepša in najboljša, izpusti pa naj se vsa manj važna snov.

To bi se moglo temeljito storiti pa samo tedaj, če se vsebina »Šol. lista« tudi v šoli vsestransko temeljito predela.

V šoli predela? Kako — ko se nekateri učne moči boje »Šol. lista« z raznimi izgovori, češ, da je predrag, da se prevečkrat menja in da bo »Šol. list« izginil iz učilnic, kakor hitro izidejo stalne čitanke.

Predrag da je? Res — Rapetova številka »Šol. lista«, ki obravnava pomlad, z vsa snovjo iz realij, ki se jemljejo istočasno, na 112 straneh, stane 8 K, tretja številka, ki ima vsebine 157 strani, pa 14 K, obe skupaj tedaj ogromno vsoto — 22 K.

Kaj je 22 K? Nič več in nič manj kakor predvojni 22 krajcarjev, in ti dve knjigi s tako bogato in ponajveč s tako krasno snovjo.

Da se prevečkrat menja? Zdavnjej že bi bilo moralo biti policijsko prepovedano, da rabimo eno in isto knjigo v šoli po več let, in to iz zdravstvenih in didaktičkih ozirov.